

Número d'expedient: G0422022000006

Número de registre: X2022006874

RE núm.:

De data:

Assumpte: Aprovar el Pla d'Acció Local de l'Agenda Urbana de Sant Feliu de Llobregat.

INFORME TÈCNIC

El 19 de juliol de 2021, es va signar la formalització del Protocol d'Actuació entre la Secretaria General d'Agenda Urbana i Habitatge del Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana i l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat, considerant el Pla d'Acció d'aquest municipi com a projecte pilot de l'Agenda Urbana Espanyola, fet que es reconeix com bona pràctica i experiència transferible que pot orientar a altres municipis en l'elaboració dels seus respectius plans d'acció.

El 7 d'octubre de 2021, es va presentar la sol·licitud al Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana del Govern d'Espanya, per a la concessió d'un ajut de 150.000 per a l'elaboració del Projecte Pilot del Pla d'Acció Local de l'Agenda Urbana, en el marc de procés de la convocatòria de concurrència competitiva, a través del qual s'instrumenta la inversió 6 de la component 2 del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència aprovat per la Comissió Europea el 16 de juny del 2021 i aprovat pel Govern d'Espanya el 13 de juliol del 2021.

En data 11 de novembre de 2021, el Director General d'Agenda Urbana i Arquitectura del Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana va adjudicar provisionalment els esmentats ajuts a les Entitats Locals, on figura l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat per un import de 150.000€. Finalment, el dia 25 de novembre es va enviar al Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana l'acceptació de l'ajut per part de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat.

Un dels motius pels quals Sant Feliu va ser seleccionat com a projecte pilot per a l'elaboració del seu Pla d'Acció Local de l'Agenda Urbana, és degut que l'Ajuntament va exposar la seva llarga i àmplia trajectòria en matèria de desenvolupament i transformació urbana sostenible, així com també la seva projecció cap al futur en aquesta mateixa direcció.

Així doncs, en el moment de presentar la sol·licitud, l'Ajuntament ja es trobava immers en la consolidació d'una Agenda Urbana com a instrument estratègic per poder articular polítiques capaces de donar resposta als reptes que haurà d'afrontar la ciutat del futur. El fet de poder elaborar aquest Pla d'Acció Local de l'Agenda Urbana de Sant Feliu en el marc dels projectes pilots seleccionats pel Ministeri, fa pales el reconeixement d'aquesta llarga trajectòria i obre una nova finestra d'oportunitat per dissenyar i planificar la construcció d'una ciutat més resilient, sostenible, segura i inclusiva.

Quan es parla de l'Agenda Urbana es fa referència a una eina de planificació estratègica per potenciar les oportunitats i afrontar els reptes que planteja la creixent urbanització. És un document estratègic, sense caràcter normatiu, que persegueix assolir els tres compromisos de transformació per a un desenvolupament urbà sostenible, establerts a la Declaració de Quito (Conferència de l'ONU Hàbitat III):

- Inclusió social i erradicació de la pobresa.

- Prosperitat urbana sostenible, inclusiva i oportunitats per a tothom.
- Desenvolupament urbà resilient i ambientalment sostenible.

L'Agenda Urbana, al seu torn, té la finalitat d'aterrar a escala local els Objectius de Desenvolupament Sostenible contemplats a l'Agenda 2030, aprovada per les Nacions Unides al 2015. D'aquests objectius en destaca l'ODS 11, que es basa en aconseguir ciutats i assentaments humans sostenibles. Així, l'Agenda Urbana és un motor d'acceleració i una política palanca de l'Agenda 2030, que actua com a marc global de referència.

El procés d'elaboració del Pla d'Acció Local de l'Agenda Urbana de Sant Feliu de Llobregat ha seguit la metodologia proposada per l'Agenda Urbana Espanyola que, d'entrada, ofereix 10 objectius estratègics sobre els quals pivota l'articulació de l'esmentat procés. Aquests 10 objectius són els següents:

- OE 1. Ordenar el territori i fer un ús racional del sòl, conservar-lo i protegir-lo.
- OE 2. Evitar la dispersió urbana i reutilitzar la ciutat existent.
- OE 3. Prevenir i reduir els impactes del canvi climàtic i millorar la resiliència.
- OE 4. Fer una gestió sostenible dels recursos i afavorir l'economia circular.
- OE 5. Afavorir la proximitat i la mobilitat sostenible.
- OE 6. Fomentar la cohesió social i buscar l'equitat.
- OE 7. Impulsar i afavorir l'economia urbana.
- OE 8. Garantir l'accés a l'habitatge.
- OE 9. Liderar i fomentar la innovació digital.
- OE 10. Millorar els instruments d'intervenció i la governança.

Reprement el fil dels elements que mostren la trajectòria de Sant Feliu en matèria de planificació i transformació urbana, cal ressaltar que en els darrers anys la visió de la ciutat s'ha estructurat al voltant de la necessitat de soterrar la gran fractura que ha significat per al municipi les vies del tren que el travessen. Després d'anys de reivindicació ciutadana i del consistori, les obres del soterrament de la via fèrria van arrencar el passat estiu. El projecte de soterrament de les vies del ferrocarril es relaciona pràcticament amb tots els objectius estratègics (OE) de l'Agenda Urbana Espanyola. Es tracta d'un autèntic projecte transformador de ciutat amb implicacions importants en l'àmbit ambiental, econòmic i social.

L'ampli procés participatiu engegat en relació al soterrament, culminat amb la consulta per seleccionar la proposta de transformació urbana de la superfície alliberada, celebrada entre el 8 i el 21 de novembre del 2021, posa de manifest la importància que aquest projecte té per a la ciutat i els seus habitants. Entre les característiques més ressenyables de la proposta guanyadora – Rambla Major- que, tal i com es va informar al Ple de desembre de 2021, va obtenir el 44,29% sobre el total de vots emesos, hi ha la creació d'un gran eix vertebrador que connecti els diferents espais existents i de nova creació al llarg del seu traçat. En el pla físic, no només incideix sobre els nous usos del sòl (OE1), el model de ciutat (OE2), la mitigació del canvi climàtic (OE3) o la mobilitat sostenible (OE5), sinó que també incidirà en aspectes relacionats amb la cohesió social (OE6), la dinamització econòmica (OE7), l'accés a

l'habitatge (OE8) o la millora de la governança multinivell, relativa als processos participatius i a formes innovadores de co-creació social (OE10).

La urbanització de la superfície alliberada s'erigeix com el gran projecte urbanístic de la ciutat, cosa que permetrà replantejar el centre urbà i redefinir el municipi en conjunt, alhora que el projectarà a nivell metropolità. Un context clarament recollit al document “Bases per a una Agenda Urbana de Sant Feliu de Llobregat”, que és el resultat del treball coordinat entre l'equip tècnic de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat i Barcelona Regional, i que pretén establir les bases per una estratègia urbana integral i un marc estratègic de referència que permeti donar major transversalitat a la presa de decisions i assegurar la coherència i la sinèrgia entre tots els vectors de la planificació urbana. L'estudi proposa un model de governança intel·ligent i participativa a partir de dos conceptes estratègics: “Proximitat”, que emfatitza valors com la compacitat urbana, la diversitat d'usos, la cohesió social, el contacte directe i l'arrelament local, i “Referència”, que evidencia el paper del municipi com a centralitat comarcal que va més enllà de la pròpia realitat urbana en el context metropolità, i que també té a veure amb l'accessibilitat a serveis i espais públics de qualitat. El document de bases per a una agenda urbana s'ha desenvolupat a partir de quatre directrius clau:

- **Perspectiva polièdrica:** desenvolupament d'una visió holística de la ciutat articulada en 8 grans eixos estratègics alineats amb els 10 grans objectius de l'Agenda Urbana Espanyola.
- **Lògica multiescalar:** promoció d'una transversalitat més gran en la presa de decisions, una coherència interna més gran de l'acció municipal i més sinèrgies entre els vectors de planificació urbana com a resposta al desenvolupament sostenible.
- **Arrelament territorial:** projecció del municipi en un context metropolità, vinculat al Pla director urbanístic de l'Àrea Metropolitana de Barcelona que s'està elaborant.
- **Les persones al centre:** es dota la ciutadania d'eines informatives i participatives que els permeti formar part de les decisions estratègiques de ciutat, entre les quals destaquen: el “Pacte de Ciutat” per fer front a les conseqüències de la crisi del coronavirus i la ja esmentada “Consulta del Soterrament”.

Un cop definides les bases per a l'Agenda Urbana del municipi i celebrada la consulta per decidir el projecte de transformació urbana post-soterrament, l'Ajuntament va considerar necessari abordar el Pla d'Acció seguint la ja esmentada metodologia proposada per l'Agenda Urbana Espanyola. En aquest sentit, més enllà de seguir amb els 10 objectius estratègics com a marc de referència, es va establir un procés compost per 5 fases de treball i es van constituir tres Grups de Treball participatius (GT) a nivell tècnic que es van centrar en la definició de l'Agenda Urbana de Sant Feliu de Llobregat sobre els esmentats objectius estratègics.

- Grup de Treball 1 – Ordenació del Territori i Medi Ambient: OE 1, 2, 3, 4, 5.
- Grup de Treball 2 – Ciutadania i Reactivació Econòmica: OE 6, 7 i 8.

- Grup de Treball 3 –Digitalització i Governança: OE 9 i 10.

Pel que fa a les 5 fases del procés d'elaboració del Pla d'Acció, es van estructurar de la següent manera:

- Fase 1 - diagnosi: aquesta fase es va iniciar al desembre de 2021 i va acabar al gener de 2022. L'objectiu era disposar d'un document de diagnosi que mostrés la realitat urbana de Sant Feliu, identificant les seves principals debilitats, amenaces, fortaleces i oportunitats. En aquest document també es recullen instruments estratègics previs que cal tenir en compte per al disseny del Pla d'Acció i que ja s'han comentat anteriorment com són:
 - La diagnosi elaborada per Barcelona Regional, on s'estableixen les bases per a l'Agenda Urbana del municipi.
 - El soterrament i la transformació urbana que s'hi vincula, entenent que caldrà projectar aquesta nova realitat dins del Pla d'Acció.
 - El Pacte de Ciutat per fer front a les conseqüències de la Covid-19, objectius del qual estan alineats amb els de l'Agenda Urbana.
 - El Pla d'Actuació de Mandat 2019-2023 i altres plans sectorials i estratègies de ciutat.
- Fase 2 - formulació estratègica: aquesta fase es va iniciar al febrer de 2022 i va finalitzar a l'abril del mateix any. L'objectiu era formular propostes i projectes que tinguessin relació amb els objectius estratègics i els reptes identificats en la fase de diagnosi. El resultat va ser un document d'estratègies. En aquesta fase, sumat al treball dels equips tècnics, va ser clau la participació de la ciutadania i els agents del territori.
- Fase 3 - pla d'acció: aquesta fase es va iniciar a l'abril de 2022 i va finalitzar al juny del mateix any. L'objectiu era concretar les propostes recollides en la fase 2 i elaborar una fitxa de projecte per a cada una d'elles. El resultat va ser un document d'avantprojecte.
- Fase 4 - monitoratge i seguiment: un cop aprovat el Pla d'Acció, s'iniciarà els seguiment i monitoratge de la seva implementació. En aquesta fase també es retrà comptes, de manera periòdica, del grau d'assoliment i l'estat de situació dels objectius establerts en el mateix Pla. També es donarà retorn del procés participatiu dissenyat *ad hoc*.
- Fase transversal - participació ciutadana, comunicació i formació: la participació tant dels equips tècnics de l'Ajuntament i del consistori, com de la ciutadania organitzada i no organitzada és un element clau del procés d'elaboració del Pla d'Acció de l'Agenda Urbana de Sant Feliu.

És per aquest motiu que, en el marc de l'elaboració del Pla d'Acció, durant els mesos de març, abril, maig i juny de 2022, es va dur a terme un procés participatiu per incorporar la visió de la ciutat en la definició col·lectiva del futur urbà de Sant Feliu. Es van recollir un total de 272 propostes i es van celebrar un total 10 sessions amb els següents agents del territori:

- El Pacte de Ciutat, com a fòrum aglutinador dels principals agents socials, polítics i econòmics de la ciutat, que va celebrar una sessió de recollida de propostes a l'abril de 2022 i una sessió de retorn dels resultats del procés al juny del mateix any.
- La comunitat innovadora de la ciutat, que va celebrar una sessió de recollida de propostes al mes de març de 2022.
- Forces polítiques: equip de govern i consistori, que han participat en una sessió de recollida de propostes al mes de març de 2022 i una sessió de retorn al mes de juny del mateix any.
- Ciutadania no organitzada: a través de la plataforma de participació digital de Sant Feliu es va obrir un període d'informació prèvia, de recollida de propostes i de resposta a les aportacions. En el marc de la Fira de maig 2022 també es va celebrar una dinàmica de prioritització, on van participar 158 persones.
- Equips tècnics municipals (GT)
- A nivell informatiu, es van dur a terme diferents tallers i xerrades amb el comerç i les empreses del municipi durant el mes de març de 2022 i amb els tres Consells de Barri durant el mes d'abril del mateix any.

En paral·lel, es van dissenyar i s'estan implementant el pla de comunicació i el pla de formació de l'Agenda Urbana, que tenen l'objectiu de difondre i generar coneixement sobre el projecte, així com sensibilitzar a la ciutadana sobre la importància de construir ciutats més sostenibles.

Com a resultat d'aquest procés, on han intervingut els equips tècnics municipals, les forces polítiques del consistori, els agents del territori i la ciutadania no organitzada, s'ha confeccionat un Pla d'Acció Local que, alineat amb les agendes internacionals i nacionals, contempla 6 horitzons estratègics, 19 projectes estratègics i 11 projectes complementaris, que pretenen abordar dimensions com la protecció dels espais verds del territori, la millora de la gestió dels recursos, la gestió sostenible dels residus, la mitigació del canvi climàtic, la promoció de formes emergents d'economia urbana, l'impuls de la innovació social i econòmica, el foment de la mobilitat sostenible, la garantia de la cohesió social i el dret a l'habitatge, així com també la consolidació d'instruments de governança participatius, col·laboratius i transparents.

L'aprovació d'aquest Pla d'Acció Local de l'Agenda Urbana comporta el compromís de l'Ajuntament de desplegar el conjunt de continguts del document, de manera transversal i a partir de la col·laboració amb altres àrees, departaments i programes de la corporació. Per aquest motiu, des de l'Àrea de Govern Obert i Serveis Generals s'informa favorablement l'aprovació del Pla d'Acció Local de l'Agenda Urbana de Sant Feliu de Llobregat, document que es troba annexat a l'expedient.

Mario Alguacil Sanz
Director de l'Àrea de Govern Obert i Serveis Generals

[Firma01-01]

